

S. S. a ostatní v. Itálie (stížnost č. 21660/18)

Datum rozhodnutí: 12. června 2025

Závěr: *Samotná skutečnost, že záchrannou operaci iniciovalo námořní koordinační centrum v Římě, nemůže založit extrateritoriální jurisdikční vztah mezi stěžovateli a italským státem.*

Obsah: Stížnost se týká námořní operace ve Středozemním moři, s cílem zachránit z potápějícího se plavidla přibližně 150 lidí, kteří vypluli z Lybie s úmyslem dosáhnout evropských břehů a mezi nimiž byli i stěžovatelé. Stěžovatelé jsou z Nigerie a Ghany. Tísňový signál lodi nejprve zachytilo Centrum námořní záchranné koordinace v Římě, které informovalo nejbližší lodi v oblasti a současně i záchranné koordinační centrum v Tripolisu, aby koordinovalo záchranné operace. Nakonec se na záchraně osob z plavidla podílela jak nizozemská loď Sea Watch 3, která se nacházela v blízkosti, tak z pověření koordinačního centra v Tripolisu lybijská loď Ras Jadir. Stěžovatelé tvrdí, že nebezpečné manévrování lybijské lodi způsobilo smrt několika lidí, které smetly jí vzedmuté vlny do moře. Trosečníkům její posádka neposkytla záchranné vesty a vyhrožovala lidem ve vodě. Část stěžovatelů pak vytáhla z vody Sea Watch 3, která spustila záchranné čluny a zachránila desítky lidí z moře. Někteří stěžovatelé zachránění Ras Jadir následně uváděli, že byli na palubě Ras Jadir posádkou spoutáni, biti a bylo jim vyhrožováno, a že byli následně umístěni v koncentračním táboře v Lybii, kde byli vystaveni špatnému zacházení až do doby, kdy se v rámci dobrovolných humanitárních návratů vrátili do své vlasti. Stěžovatelé uvádějí, že Centrum námořní záchranné koordinace v Římě je vystavilo riziku špatného nakládání, když umožnilo lybijské lodi převzít kontrolu nad záchrannou operací. Tvrdili, že se Itálie dopouští zprostředkované zakázaného navracení uprchlíků a tím vystavuje tisíce migrantů nelidskému a ponižujícímu zacházení. Soud jednomyslně rozhodl o nepřijatelnosti stížnosti.

Poznámka: Soud dospěl k závěru, že nebyly splněny podmínky umožňující závěr, že Itálie vykonávala extrateritoriální jurisdikci ve smyslu čl. 1 Úmluvy. *Ratione loci* nebylo místo, kde došlo k záchranné operaci – mezinárodní vody Středozemního moře – pod

kontrolou Itálie. *Ratione personae* jednal kapitán i posádka lybijské lodi zcela autonomně a nebylo zjištěno nic, z čeho by plynulo, že by koordinační centrum v Římě mohlo jakkoliv ovlivnit jejich jednání. Soud uvedl, že nemá pravomoc zajišťovat postup v souladu s jinými mezinárodními úmluvami, ale jeho zjištění jsou omezena na souladnost jednání členských států s Úmluvou.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 7. 7. 2011, *Al-Jedda v. Spojené království*, č. 27021/08, CEDH 2011, rozhodnutí o částečné přijatelnosti stížnosti ze dne 30. 6. 2009, *Al-Saadoon a Mufdhi v. Spojené království*, č. 61498/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 7. 2011, *Al Skeini a ostatní v. Spojené království*, č. 55721/07, CEDH 2011, rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 9. 2014, *Hassan v. Spojené království*, č. 29750/09, CEDH 2014, rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 2. 2012, *Hirsi Jamaa a ostatní v. Itálie*, č. 27765/09, CEDH 2012.

Relevantní ustanovení: Čl. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (povinnost respektovat lidská práva).

T. H. v. Česká republika (stížnost č. 33037/22)

Datum rozhodnutí: 12. června 2025

Závěr: *Jde-li o zvláště důležitý aspekt existence nebo identity jednotlivce, je prostor uvážení státu omezený.*

Obsah: Stěžovatel uvádí, že je osobou s nebinární identitou. Značně trpí od raného věku mužskou identifikací, která mu byla přisouzena při narození, ale s ohledem na možné zdravotní komplikace vždy odmítal nevratnou změnu z muže na ženu prostřednictvím invazivního operačního zákroku. Na podzim roku 2012 změnil své křestní jméno a byl mu vydán nový průkaz totožnosti, s vyznačením mužského pohlaví a na základě mužského rodného čísla. Stížnost se týká odmítnutí Ministerstva vnitra změnit stěžovatelovo rodné číslo tak, aby v číselné sestavě nebyl obsažen údaj o pohlaví, Ministerstvo je odůvodnilo tak, že stěžovatel nepodstoupil chirurgický zákrok při současném znemožnění reprodukční funkce, jak požaduje platná právní úprava. Zatímco stěžovatelova stížnost byla Ústavním soudem odmítnuta,

v jiném řízení později Ústavní soud nálezem sp. zn. Pl. ÚS 52/23 ze dne 24. dubna 2024 tato zákonná ustanovení zrušil, a to uplynutím dne 30. června 2025. V důsledku toho tedy česká právní úprava až do konce června 2025 podmiňovala úřední změnu pohlaví chirurgickým zákrokem spojeným se sterilizací. Stěžovatel však před soudem poukázal, že požadavek sterilizace jej staví před „neřešitelné dilema“. Současně uvádí, že je nucen opakovaně a nedobrovolně sdělovat svou genderovou identitu pokaždé, kdy předkládá průkaz totožnosti. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud přisvědčil stěžovateli, že v jeho případě se jednalo o „neřešitelné dilema“, charakteristické právě pro situace, kdy vnitrostátní orgány podmiňují uznání genderové identity osob sterilizací nebo jiným povinným lékařským zákrokem. Stěžovatel dostal na vybranou, zda podstoupit chirurgický zákrok a vzdát se plného výkonu práva na respektování své tělesné integrity, nebo se vzdát uznání své genderové identity, která souvisí s jeho právem na respektování soukromého života. Soud uvedl, že vnitrostátní orgány nezohlednily spravedlivou rovnováhu, která musí být zajištěna mezi obecným zájmem a zájmy jednotlivce.

Související judikatura: Rozsudek Velkého senátu ze dne 19. 7. 2014, *Hämäläinen v. Finsko*, č. 37359/09, rozsudek ze dne 6. 4. 2017, *A. P. Garçon a Nicot v. Francie*, č. 79885/12, 52471/13, 52596/13, rozsudek ze dne 4. 4. 2023, *O. H. a G. H. v. Německo*, č. 3568/18 a 54741/18, rozsudek ze dne 4. 4. 2023, *A. H. a ostatní v. Německo*, č. 7246/20.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (respektování rodinného a soukromého života).

Krpelík v. Česká republika (stížnost č. 23963/21)

Datum rozhodnutí: 12. června 2025

Závěr: Přístup k právní pomoci obhájce v trestním řízení přispívá k eliminaci justičních omylů a provádí zásadu rovnosti zbraní mezi orgány činnými v trestním řízení a stíhanou osobou.

Obsah: Stížnost se týká trestního řízení vedeného proti stěžovateli s lehkým mentálním postižením. Stěžovatel byl zadržen a vyšetřován pro trestný čin loupeže, kvůli vloupání do objektů a odcizení věcí. Policisté, kteří s ním byli v kontaktu, připustili, že se jevil „duševně trochu slabší“ a komunikace

s ním byla poněkud těžkopádná. Byl odsouzen na základě doznání učiněného v přípravném řízení ke dvěma letům vězení. Stěžovatel nepopírá, že podepsal formulářová poučení o tom, že je oprávněn žádat pomoc obhájce, a k trestné činnosti se doznal. Přesto namítá, že se mu nedostalo v přípravném řízení právní pomoci advokáta, jak v průběhu prvotních výsledků na policii, tak v průběhu vyšetřovací rekonstrukce na místě činu. Uvádí, že již v této fázi mu měl být přidělen advokát, když je zranitelnou osobou s mentálním postižením. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 6 odst. 3 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Poznámka: Soud zejména konstatoval, že stěžovateli náležela ochrana dle článku 6 Úmluvy již od okamžiku zadržení. Označil několik indicí, které měly vést orgány činné v trestním řízení k závěru, že se stěžovatelem je třeba zacházet jako se zranitelnou osobou, a vzít tuto skutečnost na zřetel v procesu poučení o jeho právu na právní pomoc advokáta. V rozporu s tím se ale jeví, že poučení o právu na obhájce bylo obviněnému dáno jen prostřednictvím předtištěných formulářů, přičemž nejméně jednou mu bylo jen přečteno, aniž by dostal možnost projít si formulář svým tempem předtím, než protokol podepsal. Soud uvedl, že to, že stěžovatel neměl nikdy omezenou svéprávnost a již dříve byl souzen, nijak nevylučuje pochybnosti o jeho schopnosti se sám hájit.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 31. 3. 2009, *Plonka v. Polsko*, č. 20310/02, rozsudek ze dne 11. 12. 2008, *Panovits v. Kypr*, č. 4268/04, rozsudek ze dne 21. 7. 2015, *Zachar a Čierny v. Slovensko*, č. 29376/12 a 29384/12, rozsudek ze dne 23. 2. 1994, *Stanford v. Spojené království*, č. 16757/90, rozsudek ze dne 9. 4. 2009, *Grigoryevskikh v. Rusko*, č. 22/03, rozsudek ze dne 27. 3. 2007, *Talat Tunç v. Turecko*, č. 32432/96.

Relevantní ustanovení: Čl. 6 odst. 1, odst. 3 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces, právo na obhajobu).

Ludes a ostatní v. Francie (stížnost č. 40899/22, 41621/22 a 42956/22)

Datum rozhodnutí: 3. července 2025

Závěr: Soud neshledal dostatečně závažný důvod odchýlit se od hodnocení vnitrostátních soudů.

Obsah: Stěžovatelé jsou klimatičtí aktivisté a stížnost se týká jejich podmíněného

odsouzení k peněžitým pokutám za trestný čin krádeže, který spáchali jako organizovaná skupina. Jednání spočívalo v tom, že na několika radnicích sňali portrét prezidenta, který odnesli a odmítli jej vrátit, dokud nebudou splněny jejich požadavky. Jejich úmyslem bylo upozornit na nečinnost státu ve vztahu k závazkům z 21. klimatické konference smluvních stran Úmluvy OSN o změně klimatu a v boji proti změně klimatu obecně a jejich požadavek se týkal změny tohoto postoje státu. Soud většinou členů senátu rozhodl, že nebyl porušen čl. 10 Úmluvy. Soudce Zünd a soudkyně Šimáčková připojili společné nesouhlasné stanovisko.

Poznámka: Soud poukázal na úsilí, které vnitrostátní soudy věnovaly vyhodnocení přiměřenosti zásahu do práva stěžovatelů na svobodu projevu. Zejména byl přesvědčen postupem vnitrostátních soudů, které založily své rozhodnutí o odsouzení stěžovatelů na skutečnosti, že portréty prezidenta nebyly vráceny, přičemž samotné jejich snění a odnesení postačovalo jako prostředek sdělení zamýšleného poselství stěžovatelů. Rovněž soud poukázal na nízké pokuty, k nimž byli stěžovatelé odsouzeni, a jejich podmíněný charakter, což považoval za přiměřené sledovanému cíli.

Související judikatura: Rozsudek Velkého senátu ze dne 22. 4. 2013, *Animal Defenders International v. Spojené království*, č. 48876/08, CEDH 2013 (výňatky), rozsudek ze dne 1. 7. 2021, *Association Burestop 55 a ostatní v. Francie*, č. 56176/18, 56189/18, 56232/18, 56236/18, 56241/18, 56247/18, rozsudek ze dne 13. 10. 2022, *Bouton v. Francie*, č. 22636/19, rozsudek ze dne 15. 3. 2011, *Otegi Mondragon v. Španělsko*, č. 2034/07, CEDH 2011, rozsudek Velkého senátu ze dne 9. 4. 2024, *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní v. Švýcarsko*, č. 53600/20.

Relevantní ustanovení: Čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Semenya v. Švýcarsko (stížnost č. 10934/21)

Datum rozhodnutí: 10. července 2025

Závěr: Zvláštní povaha sportovní arbitráže, jíž byla stěžovatelka podřízena, s výlučnou povinnou judikací, vyžaduje přísný soudní přezkum vnitrostátními soudy, přiměřeně závažnosti práv, o která se jedná.

Obsah: Stěžovatelka je jihoafrická atletka zúčastňující se mezinárodních soutěží. Předmětem její stížnosti je řada opatření světové atletické federace, které jako podmínku její účasti na mezinárodních soutěžích v ženské kategorii požadují, aby snižovala svou přirozenou úroveň testosteronu. Dále je předmětem její stížnosti zamítnutí jejích žalob, jimiž napadla tato opatření před Mezinárodní sportovní arbitráží (CAS). Soud třinácti hlasy k jednomu rozhodl, že stěžovatelka nespadá pod švýcarskou jurisdikci ve vztahu k její stížnosti podle čl. 8, 13 a 14, jednomyslně však prohlásil stížnost za přijatelnou, pokud jde o čl. 6 odst. 1, a patnácti hlasy k jednomu rozhodl, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že odvolání stěžovatelky proti nálezů CAS, podané Federálnímu nejvyššímu soudu, vytvořilo jurisdikční vztah stěžovatelky se Švýcarskem, který zahrnuje i povinnost tohoto státu zajistit ochranu jejích práv podle čl. 6 Úmluvy v řízení, které probíhalo před Federálním nejvyšším soudem. Ten odpovídá za přezkum souladu arbitrážních nálezů se základem veřejné politiky. Soud především poukázal na věcnou nerovnováhu, kterou se vyznačuje vztah mezi sportovci a sportovními orgány, a konstatoval, že ochrana stěžovatelčiných práv a právo na spravedlivý proces vyžadovaly zvláště pečlivé posouzení její věci ze tří důvodů: (i) byla na ni uvalena povinná a výlučná pravomoc CAS, která není založena zákonem, ale samotným orgánem sportu; (ii) spor zahrnoval několik „občanských“ práv; (iii) tato práva odpovídají ve vnitrostátním právu základním právům. Tyto nároky Federální nejvyšší soud nesplnil, zejména s ohledem na restriktivní výklad pojmu veřejné politiky podle Federálního zákona o soukromém mezinárodním právu. Soud tak dospěl k závěru, že stěžovatelka neměla prospěch ze záruk vyplývajících z čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 13. 7. 2021, *Ali Riza v. Švýcarsko*, č. 74989/11, rozsudek ze dne 23. 5. 2016, *Avotiņš v. Lotyšsko*, č. 17502/07, rozhodnutí Velkého senátu o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 12. 12. 2001, *Banković a ostatní v. Belgie*, č. 52207/99, ECHR 2001 XII, rozsudek ze dne 16. 12. 1997, *Camenzind v. Švýcarsko*, č. 21353/93, Reports of Judgments and Decisions 1997-VIII, rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 2. 2017, *De Tommaso v. Itálie*, č. 43395/09.

Relevantní ustanovení: Čl. 6 odst. 1 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na spravedlivý proces).

Guloti v. Itálie (stížnost č. 64753/14)

Datum rozhodnutí: 10. července 2025

Závěr: K odůvodnění obnoveného omezení stěžovatelovy korespondence nebyl opatřen dostatečný skutkový základ.

Obsah: Věc se týká stěžovatele, který vykonává trest odnětí svobody pro trestné činy mafiánského ražení a jeho stížnosti proti obnovenému omezení okruhu osob, s nimiž má povoleno si dopisovat. Výkon trestu stěžovatele je zařazen do zvláštního režimu, jehož cílem je přerušit kontakty mezi vězni a kriminálními uskupeními. Obnovení restrikcí jeho korespondence bylo odůvodněno jeho významnou úlohou, kterou hrál v mafánské organizaci Cosa Nostra. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že omezení korespondence stěžovatele mělo zákonný základ a sledovalo cíl ochrany veřejnosti, konkrétně mělo zabránit, aby stěžovatel dával z výkonu trestu pokyny zločinecké organizaci, jejímž byl členem. Příslušný vnitrostátní zákon stanoví, že omezení vězeňské korespondence musí být odůvodněno a časově omezeno. V tomto případě však chybělo výslovné a individuální vyhodnocení potřeby omezit stěžovatelovu korespondenci pouze na příbuzné, jimž byly povoleny návštěvy ve věznici. Z toho důvodu nebyl pro přijetí opatření, spočívajícím v obnovení takového omezení, dostatečný skutkový základ.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 25. 10. 2018, *Provenzano v. Itálie*, č. 55080/13, rozsudek Velkého senátu ze dne 25. 3. 1992, *Khoroshenko v. Rusko*, č. 41418/04, ECHR 2015, rozsudek ze dne 25. 3. 1992, *Campbell v. Spojené království*, Series A 233, rozsudek ze dne 28. 9. 2000, *Messina v. Itálie* (č. 2), č. 25498/94, ECHR 2000-X), rozsudek Velkého senátu ze dne 6. 4. 2000, *Labita v. Itálie*, č. 26772/95, ECHR 2000-IV.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Bradshaw a ostatní v. Spojené království (stížnost č. 15653/22)

Datum rozhodnutí: 22. července 2025

Závěr: Státy nemohou setrvat v nečinnosti, jestliže čelí důkazům o tom, že jsou ohroženy vnitrostátní demokratické procesy, nicméně jim přísluší značná volnost výběru prostředků, jimiž budou takovým hrozbám čelit.

Obsah: Předmětem stížnosti je postoj britské vlády ve vztahu k informacím o pokusech ze strany Ruska ovlivnit demokratické procesy ve Velké Británii, a to včetně všeobecných voleb v roce 2019. Stěžovatelé uváděli, že přes věrohodná obvinění svědčící o tom, že Rusko se snažilo vměšovat do demokratických voleb ve Velké Británii například prostřednictvím šíření dezinformací a vedením vlivové kampaně, vláda zanedbala svou pozitivní povinnost vyšetřit tato obvinění a nezajistila účinný právní a institucionální rámec k ochraně před rizikem tohoto vměšování. Soud jednomyslně rozhodl, že nebyl porušen čl. 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Poznámka: Soud dospěl k závěru, že ačkoliv zejména zpočátku bylo možné identifikovat nedostatečnou reakci britských úřadů na vměšování rusů do voleb, byla také vedena dvě podrobná a nezávislá vyšetřování a vláda od té doby přijala celou řadu legislativních a operativních opatření, aby čelila dezinformačním pokusům a ochránila demokratickou integritu Spojeného království. Nedostatky tedy nebyly natolik závažné, aby se dotkly základu práva stěžovatelů podle čl. 3 Protokolu č. 1, tedy mít prospěch z voleb vedených za podmínek zajišťujících svobodný názorový projev.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 11. 7. 2019, *Abdalov a ostatní v. Azerbajdžán*, č. 28508/11 a 33773/18, rozsudek ze dne 22. 6. 2004, *Aziz v. Kypr*, č. 69949/01, ECHR 2004, rozsudek ze dne 19. 6. 2012, *Communist Party of Russia a ostatní v. Rusko*, č. 29400/05, rozsudek ze dne 30. 5. 2017, *Davydov a ostatní v. Rusko*, č. 75947/11, rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 3. 2006, *Ždanoka v. Lotyšsko*, č. 58278/00, ECHR 2006 IV.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (právo na svobodné volby).

Zpracovala: Pavla Boučková